

Pes vo verejnom priestore: Vyjednávane „viac než ľudského“ verejného priestoru

Bc. Daniela Baños Pittnerová

Posudek oponenta

Předkládaná magisterská práce se zabývá tématem veřejného prostoru z perspektivy v současnosti bouřlivě se rozvíjejících studií *ne-lidského / mimo-lidského*. Konkrétně je práce zaměřena na otázku vyjednávání veřejného prostoru jako místa střetávání lidských i ne-lidských aktérů, v tomto případě psů. Z tohoto důvodu jde o práci velmi zajímavě teoreticky ukotvenou a tematicky zacílenou.

Práce je rozdělena na tři hlavní části. V první autorka mapuje teoretické pole, a to diskutuje tematických okruhů dotýkajících se veřejného prostoru, *human-animal studies* a zejména *animal geographies*, a zároveň se pokouší tyto dva okruhy propojit. Následuje stručnější část metodologická, kde autorka představuje svou výzkumnou strategii a stručně diskutuje použité metody. V závěrečné třetí části se pak autorka věnuje samotnému empirickému výzkumu, své případové studii vyjednávání *více-než-lidského*, konkrétně *člověko-psiho* veřejného prostoru na Praze 2. Práce je tedy strukturována smysluplně, je psána srozumitelným jazykem a po formální stránce (odkazy na odbornou literaturu) představuje bezproblémový standard.

Teoretickou část považuji za nejzdařilejší z celé práce. Líbí se mi zejména cesta od kritiky antropocentrismu přes *human animal studies* ke geografii zvířat. Právě detailní představení *animal geography* je podle mě velmi povedené, s historickým přesahem a teoretickou hloubkou, z nichž je vidět, že autorka se v dané problematice velmi dobře orientuje a že načetla značné množství relevantní současné (anglofonní) literatury. V dalších částech teoretické části se ukazuje, že to je právě geografie zvířat, kde si je autorka nejvíce jistá. Diskuse veřejného prostoru je v porovnání s předchozí částí spíše výpiskovitá a chybí jí jednotící linka, která by explicitně ukázala, proč se autorka přiklání k interpretativnímu přístupu k veřejnému prostoru a jaký toto rozhodnutí má dopad na empirickou část práce. Zároveň je škoda, že autorka dále teoreticky – sama za sebe a s ohledem na své hluboké rozumění antropologii zvířat jako příkladu *mimo-lidského* (*more-than-human*) přístupu ve společenských vědách – nerozpracovala na teoretické rovině téma *více-než-lidského* veřejného prostoru (*more-than-human public space*), které je nedostatečně rozvinuté i v rámci nové kulturní geografie.

Místo k obecnější teoretické rozvaze autorka směřuje spíše ke konkrétnímu – tedy postavení a situaci psa. Myslím, že rozumím, proč autorka zařadila část o psu jako společníka člověka. Jde o snahu kontextualizovat výzkumné téma. Nicméně části o domestikaci psa či pozitivních a negativních účincích psa na společnost působí poněkud nadbytečně a zbytečně rozřezávají teoretickou kapitolu směrem, který není nezbytně nutný – z teoretické diskuse o veřejném prostoru se dostáváme v textu k otázkám ničení vegetace psy, což je přeci jen kvalitativně poněkud odlišné téma. Zároveň dochází i k proměně stylu z analyticky interpretativního na normativní, tedy z jazyka otevírajícího otázky a témata, k jazyku deklarujícímu (např. „pes má bezpochyby mnoho pozitivních účinků na člověka a

společnost“, str. 33). Tento posun je dán i zdroji, z nichž autorka čerpá, a rozdíly mezi nimi – otázkou je, nakolik jsou například texty z *Pet Care Information and Advisory Service* kvalitativně i záměrem na stejné úrovni jako odborné, teoreticky podložené práce geografů a zda by nebylo vhodné při psaní tyto rozdíly v zájmu a zamýšleném publiku a dopadu textů reflektovat.

V metodologické části autorka představuje výzkumný záměr a otázky a seznamuje čtenáře s metodologickým nastavením a metodami použitými při samotném výzkumu. Jde o relativně stručnou část rozdělenou na množství malých podkapitol (v délce i např. pouze dvou odstavců), což není ideální autorská strategie, protože od sebe jednotlivé části textu i výzkumu (metody) výrazně odděluje a neumožňuje je složit v jednotlivý, provázaný celek. Zároveň jsou některé podstatné otázky pouze naznačeny, ať už jde o samotné pozorování – kdy, co a jak autorka pozorovala a proč, jak dále pracovala se záznamy z pozorování (v empirické části je kromě citátů z neformálních etnografických rozhovorů nevyužívá), pomohlo pozorování něco odhalit, apod. Zejména však otázce analýzy dat (ale třeba i triangulace) mohla autorka věnovat větší prostor, představit způsob kódování, kategorie, které se ukázaly jako podstatné i ty, které nikoli a diskutovat proč apod. To by jí totiž pomohlo s výstavbou empirické části.

Poslední, empirická část by měla být samotným jádrem předkládané práce. S ohledem na solidní teoretický základ jsem očekával nejen hlubší analytickou a zejména interpretativní práci s daty, ale i zajímavý přesah z terénu zpět k teorii. Kapitola sice uvede čtenáře do terénu a na základě sesbíraných dat – zejména tedy rozhovorů – ilustruje dílčí problémy, které se v terénu objevují, zároveň však zůstává stát před branami interpretace. Autorka nabízí výstupy z prvního kola analýzy a kapitolu strukturuje podle tematického klíče (správné místo pro psa, pes jako člen komunity, pes potenciální hrozba), který ale předcházela výzkumu – jde o témata již diskutovaná (v teoretické kapitole). Zajímavý potenciál má i případ oplocení v Riegrových sadech, kde však autorka opět pouze prezentuje informace a dále je neinterpretuje (nad rámec zřejmého, např. „názory na oplocení se liší“).

Materiálu má autorka dost, ale v zásadě s ním hlouběji nepracuje, nediskutuje jej kriticky, nerozvádí naznačená témata. To se odráží i v neobratné práci s citacemi. Text je vystavěn jako kombinace autorčina textu následovaného citacemi – ilustrativními výňatky z rozhovorů (někdy třeba i tři za sebou) bez další diskuse konkrétních výroků a širší interpretace témat. Zároveň výroky nejsou kontextualizovány – jsou uváděny bez dalších informací, kdo mluví – a tak čtenář neví, z jakých pozic byly dané promluvy proneseny, jaké za nimi mohou být postoje a zájmy, apod. Například v kapitole „Pes jako potenciální hrozba“ takovýmto způsobem vlastně autorka dokládá, že téma psa jako hrozby je možné v datasetu nalézt a toto ilustruje šesti dále nediskutovanými a neanalyzovanými výroky. Skrze co, je pes jako potenciální hrozba konkrétně konstruovaný v rámci textů (místních novin), rozhovorů, ale i praxe, jak spolu tyto způsoby konstrukce souvisejí, v čem se odlišují, kdo je takto konstruuje a za jakými účely? To jsou otázky, které by se další analýza mohla pokusit zodpovědět a vlastně tak dekonstruovat psa-hrozbu.

Témat, která by se dala prostřednictvím další práce s daty – jejich propojení napříč prvotně ustavenými tematickými celky – je celá řada: vliv politického diskurzu (ve formě například

neoliberalismu – viz respondent Marek) na veřejný prostor a způsoby jak tento mnohvrstevnatý diskurz zasahuje do formování více-než-lidského veřejného prostoru; konkrétní každodenní praxe ustavování více-druhovité komunity (z pozorování) a následný kontrast každodenní praxe na straně jedné a diskurzu a promluv na straně druhé; povaha „bezpečnosti“ s ohledem na jednotlivé skupiny lidí, ale i praktik; vztah mezi oplocením nebo časovými omezeními pohybu jako nástroji vymezení více-než-lidského veřejného prostoru s ohledem na oficiální argumentaci, každodenní praxi a dopad na teorii; apod.

Problémem dané práce je tak nedotažená analýza, která je pouze prvotní a tedy neumožňuje postoupit k interpretacím, jež by mohly být vztaženy zpět k teoretickému pozadí celé práce. Po teoretické stránce je předkládaná práce velmi kvalitní a zejména představení teorie z oblasti současné geografie zvířat je nadstandartní. V empirické části však autorka nevyužila potenciál nasbíraných dat a nedotáhla jejich analýzu dál než za prvotní třídění, jež následně vede k používání dat jako ilustrací a nikoli výchozího bodu dalšího promýšlení. Z těchto důvodů práci k obhajobě doporučuji a navrhuji hodnotit známkou velmi dobře – v okolí bodového hodnocení 13 body.

V Praze, 1. 9. 2015

Petr Gibas, MSc.